

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Vajda Ernő*
Cím: *A Thália-Társaság*

Forrás: *Magyar Hírlap*

Bp

(Hely)

1919. 4. 13

(Idő)

(Köt. v. füz.) (O)

Osztályozás

Tárgy

792

Hely

Idő

"1919"

Személy

A Thália-Társaság

Irodalmi és művészi színházának évtizedes álma az idén végre kétségtelen, megkérdőhatatlan valóságra válik. A

társadalmi forradalom végre lehetővé teszi, hogy beteljesüljön az egyetlen magyar színházi forradalom vágya, a melyet egy évtizeddel ezelőtt nem művészi sikertelenség, hanem nyers kapitalista erőszak fojtottak meg. Az új akarat, mely a magyar színházi kultúrát ma irányítja, a nyáron fölleveníti a teljes régi Tháliát, ugyszólván reprizt rendez, páratlan és eddig a színház történetében egyedül álló reprizt, egy egész művészi színházból, amely évtizedes szünetelése ellenére nem halt meg soha, hanem — mint a bibliai leányzó — csak aludt. A régi nemes Thália Társaság alapítói, megszerzői, teremtői, írói és színészei a nyár folyamán újra megteremtik a régi Tháliát és valamelyik budapesti kőszínházban sorra előadják azokat a szindarabokat, amelyekkel a régi Thália földrázta a magyar színpadok poshadtságát és ugyanolyan művészi előadásokban, mint amelyekkel a Thália Társaság annak idején először teremtett egyenes magyar játékestilust és először

mutatta meg nemcsak a közönségnek, hanem a színházaknak is, hogy mi az a színpadi művészet. Ha ezek a régi Thália-előadások a nyáron ujjaélednek, amint hogy ujjaélednek, akkor a Thália Társaság további sorsa kétségtelen. A régi Tháliát el tudta nyomni a titkos mesterkedés, az ostoba szabályokba burkolózó erőszak. Az új Thália többé el nem nyomható, meg nem szüntethető, mert hiszen nemcsak kulturát, nemcsak színházat, de mindent éppen azok irányítanak ebben az országban, szabályokat azok teremtenek, akik ellen szegeződött eddig életben és kultúrában minden szabály. A nyáron porraiból ujjaébredő Thália nem szűnhet meg egy kis reprizműködés után. Természetes és elkerülhetetlen következménye lesz annak a diadalnak, amelyet ez az ujfiéledés jelent, hogy az új művészi csoportba gyűjtött Thália végleg együttmarad és az ősszel megkezdí működését, mint Budapest legművészibb, legirodalmibb, minden megalkuvástól mentes tiszta színháza mint a magyar drámai kultúra legfőbb hajléka.

Mi, akik tíz esztendővel ezelőtt mint rajongó fiatalok álmodtuk ezt a most

valóra érett gyönyörű álmot, mélységes meghatottsággal gondolunk a multra. És ha a végleges, szilárd, köépületű otthonra gondolok, amely az ősszel majd befogadja a diadalmas Tháliát, lehetetlen arra a régi napra nem gondolnom, amikor a bolyongó Thália nem talált többé egyetlen kis zugot Budapesten, a hol létét fentarthassa. Kevesen emlékeznek erre, akkor már kevesen vettek részt a Thália végső, kétségbeesett küzdelmében. A Thália legjobb színészi erőit elvitték a magán-színházak, amelyek játszva győzték a pénzversenyt a pénztelen Tháliával. *Bánóczy László* volt az, aki a legvégsőig küzdött, aki megható munkával próbálta fentartani a Tháliát, még akkor is, amikor már nem lehetett. Egy zughelyiségben játszott ekkor a Thália a Rottenbiller-utcában és kőborolt Budapest környékén, óbudai és upesti mozikban, kőbányai pajtákban és vidéki színpadokon. Micsoda lelkes, fáradhatatlan munkásnép volt ez a végsőig küzdő maroknyi csapat. Egész nap lőtás-futás, nemcsak irodalmi, művészi és pénzügyi gondok, hanem színpadépítés, helyiségyszerzés napról-napra, diszletek előteremtése a semmiből, kulisszák cipelése, végeláthatatlan apróságküzdelem és közben kétségre menő harc az ellenséges ható-

ságokkal. Végre természetesen a hatóságok győztek. A Thália működését végleg megtiltották, rendőrfőkapitányi végzéssel szüntették be, a szent tűzveszély nevében. A Thália ugyanis Ibsent játszotta, a *Kisérteket*, amelynek valamennyi felvonása egy és ugyanazon diszletben játszott. De „befejezett cselekménye” volt a drámai műnek és ezt nem tűrte a főkapitányi tűzveszély. A Thália nem játszhatott tovább három felvonásos darabokat ugyanazon a színpadon, amelyen továbbra is tizenkét képhől álló, nagy villanyapparátusu, felvonulásokkal és kórusokkal tömött, valóban tűzveszélyes operetteket játszhatott háborítatlanul egy ligeti színpadon...

Olyan ez, mint valami régi lidércnyomásos álom, amely igaz se lehetett. Csak a keserűség, amely egy évtizedden keresztül is ott lappang máig azoknak a lelkeiben, akik végigélték ezt a magyar kultúrászégyent, csak ez a keserűség hirdeti, hogy biz ez valóság volt. És ez a keserűség végleg csak akkor tűnik el, ha megnyílik a Thália végleges otthona, ha állandó színháza lesz Budapesten a Thália Társaságnak. És lesz, mert a tűzveszély ma már nem akadály. Sőt ellen-

kezőleg. A testi tűzveszedelemről szó sem lehet többé, kőszínházban játszik majd a Thália. A lelki tűz pedig, a mely a Thália Társaságból mindig is áradt, éppen a ma tüze és a jövő lángja. A Thália Társaság valóban tűzveszélyes, mert művészet tűzével, a forradalmi ujitás lobogásával égeti föl mindazt, ami hamisság, tudatlanság, irodalmatlanság, művésziellenség és megalkuvás csak volt a magyar dráma és a magyar színjátszás múltjában.

Vajda Ernő